

Олександр ДОРЕНСЬКИЙ
доцент кафедри кібербезпеки
та програмного забезпечення,
кандидат технічних наук, доцент

Олена АНДРІЯШЕВСЬКА
здобувач вищої освіти,
голова Студентської ради університету

Михайло МАГОПЕЦЬ
здобувач вищої освіти,
голова Ради доброчесності
Центральноукраїнського
національного технічного університету
(м. Кропивницький, Україна)

АКАДЕМІЧНІ ФОРМУВАННЯ З ДОБРОЧЕСНОСТІ ЯК МЕХАНІЗМ РОЗБУДОВИ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗВО

Забезпечення доброчесності в широкому розумінні [1] є питанням національної безпеки і оборони держави. При цьому її важливою складовою є сфера освіти й науки України, яка, як показано в праці [2], закономірно впливає на розвиток і добробут особистості, суспільства й держави. Тож розбудова інфраструктури доброчесності в академічному середовищі, зокрема в закладах освіти, є актуальним завданням. Ця праця присвячена дослідженню можливостей академічного самоврядування у ЗВО для розвитку антикорупційного середовища шляхом створення ініціативних формувань (органів) з питань забезпечення доброчесності: академічної, професійної, громадянської.

Студентське самоврядування є не просто університетська організація для активних представників серед здобувачів освіти, а реальна влада та потужний антикорупційний двигун, право на функціонування якого закріплено на рівні Закону України «Про вищу освіту». У випадку наділення студентства можливостями повноправного суб'єкта управління трансформується традиційна ієрархічна структура закладу освіти. Це, зокрема, забезпечує прозорість адміністративних процесів, унеможливує умови позапублічного прийняття рішень, що є підґрунтям доброчесності.

На прикладі студентської ради Центральноукраїнського національного технічного університету розглянемо можливості студсамоврядування щодо розбудови доброчесності. Згідно з Положенням про самоврядування здобувачів вищої освіти ЦНТУ, самоврядування є правом здобувачів вищої освіти самостійно вирішувати питання навчання і побуту, а також брати участь в управлінні університетом [3]. Завдяки залученню представників студентського самоврядування до Вченої ради університету цей орган повністю демонструє риси органу демократичного врядування. Оскільки присутність виборних представників студентства у вищому колегіальному органі означає, що жодне стратегічне рішення не може бути прийняте без врахування позицій тих, для кого працює університет. Це, відповідно, створює середовище публічного контролю.

Антикорупційна стійкість неможлива без фінансової незалежності. Тому економічна свобода виступає гарантом доброчесності. Положення [3] чітко визначає фінансовий фундамент: не менше 0,5 відсотка коштів спеціального фонду університету мають спрямовуватися на потреби самоврядування. Студентська рада самостійно вирішує, куди спрямувати ресурси: на фінансування нового проєкту, підтримку творчих гуртків університету чи виготовлення та поширення інформаційних продуктів тощо. Це – реальний приклад фінансової доброчесності, який унеможливує використання фінансового тиску як інструмента зовнішнього впливу на діяльність студентського органу.

Найбільш вразливими вважаються питання поселення в гуртожитки, переведення на бюджетні місця чи відрахування. Тут також самоврядування виступає як незалежний арбітр. Будь-яке рішення адміністрації у цих питаннях має проходити процедуру погодження з представниками Студентської ради. Тобто процедура відбувається на засадах гласності та відкритості.

Голови якості освітнього процесу в університеті [3] долучаються до забезпечення

прозорості навчання і викладання. Проведення соціальних опитувань, прямий діалог зі студентами університету та моніторинг освітнього процесу дозволяють виявити конфліктні моменти ще до того, як вони перетворяться на системні прояви недоброчесності.

Студентська рада є стратегічним партнером управління, що підтверджено безпосередньою участю здобувачів у розробці та вдосконаленні Стратегії розвитку університету на період 2026-2030 рр. [4]: студентство інтегрувало власні пропозиції у ключовий документ закладу. Крім цього, Студрада ініціювала створення в університеті Ради доброчесності [5] для розвитку культури доброчесності, її популяризації в академічному середовищі. Діяльність Ради спрямована на формування прозорості освітнього процесу, забезпечення видимості принципів академічної доброчесності у щоденному житті університету, формування у здобувачів усвідомлення важливості їх дотримання. Основними завданнями Ради є участь у процедурах забезпечення якості освіти, формуванні політики, культури доброчесності, моніторингу дотримання принципів академічної доброчесності, участь у розробці та перегляді внутрішніх документів ЦНТУ, представництво інтересів учасників освітнього процесу в питаннях дотримання доброчесності відповідно до чинного законодавства та внутрішніх документів ЦНТУ, консультативна й дорадча діяльність щодо доброчесності, участь у заходах із популяризації академічної доброчесності. Такий підхід дозволяє розглядати діяльність Ради як системний інструмент запобігання недоброчесним і корупційним проявам, що інтегрує принципи доброчесності у культуру якості університету.

Особливістю моделі Ради доброчесності університету є її змішаний склад, який представлений здобувачами вищої освіти (більшість) та викладачами, які викладають доброчесність і антикорупцію в ЦНТУ. Такий підхід забезпечує узгодження позицій студентського самоврядування та фахового середовища, що підвищує інституційну спроможність ради. Її діяльність формує в університеті нетерпимість до порушень доброчесності.

Практичними результатами Ради доброчесності як академічного формування (ініціативного з боку студентського самоврядування і викладачів-антикорів) в ЦНТУ є, наприклад, визначення політики й правил використання систем штучного інтелекту в управлінській, освітній, науковій, науково-технічній та інноваційній діяльності університету [6], які за рішенням Вченої ради ЦНТУ від 19.01.2026 стали інституційними [7]. Інший кейс – організація і проведення спільно з ГО «Інноваційний університет» та Українським офісом дослідницької доброчесності (UkrRIO) практикоорієнтованого воркшопу «Переваги дослідницької доброчесності для наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності» для учасників освітнього процесу в ЦНТУ [8], який покликаний впровадити кращі практики забезпечення дослідницької доброчесності, ефективного використання штучного інтелекту під час провадження досліджень і наукової діяльності, а також імплементувати норми й вимоги нового Закону України «Про академічну доброчесність» (№ 4742-IX).

Отже, інституціоналізація академічних формувань (ініціативних, самоврядних) на кшталт Ради доброчесності ЗВО [5] є дієвим інструментом забезпечення доброчесності, інтегрованим у систему управління, забезпечення якості та стратегічного розвитку освіти. Це дозволяє розглядати їх як перспективний і ефективний механізм розбудови антикорупційної інфраструктури ЗВО, забезпечення громадянської, академічної, професійної доброчесності у сфері освіти й науки.

1. Хилько А. А., Доренський О. П. Архітектоніка доброчесності як софтскіла в умовах суспільних трансформацій. *Ефективне врядування та виховання доброчесності в секторі безпеки та оборони. Сучасні загрози та інноваційні рішення у сфері запобігання корупції сектору безпеки та оборони України* : зб. матеріалів VI Міжнарод. наук.-практ. форуму, 11 груд. 2025 р., м. Київ / Нац. ун-т оборони України. Київ : НУО України, 2025. С. 132-134. URL : <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/18283>.

2. Доренський О. П. Методологічний аспект становлення академічної доброчесності як елемента культури українського суспільства. *Академічна доброчесність : виклики сучасності* : зб. наук. есе учасників дистанц. етапу наук. стаж. Варшава, 2020. С. 35-38. URL : <https://dspace.kntu.kr.ua/items/e2c566ed-c66d-434a-85fe-8582862ab97b>.

3. Положення про самоврядування здобувачів вищої освіти Центральноукраїнського національного технічного університету : затв. Конференцією здобувачів вищої освіти ЦНТУ, протокол від 19 верес. 2015 р. № 1. URL : <https://kntu.kr.ua/file/content/521/polozhenya-sr.pdf> (дата звернення: 23.02.2026).

4. Стратегія розвитку Центральноукраїнського національного технічного університету на період 2026–2030 років : схвалено Вченою радою ЦНТУ, протокол від 30 листоп. 2023 р. № 4. URL : <https://kntu.kr.ua/file/content/25131/stratēhiia-rozvytku-tsntu-na-period-2026-2030-rokiv.pdf> (дата

звернення: 23.02.2026).

5. Перша Асамблея добросовісності в ЦНТУ. ЦНТУ : офіц. вебсайт. 21 жовт. 2025 р.. URL: <https://kntu.kr.ua/news/4325> (дата звернення: 23.02.2026).

6. ЦНТУ формує підхід до використання штучного інтелекту в освіті. ЦНТУ : офіц. вебсайт. 19 січ. 2026 р. URL : <https://kntu.kr.ua/news/4795> (дата звернення: 23.02.2026).

7. Про академічну добросовісність : Положення / затверджено рішенням Вченої ради ЦНТУ, протокол № 6 від 19.01.2026. URL : kntu.kr.ua/file/content/25842/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-v-tsntu.pdf (дата звернення: 23.02.2026).

8. У ЦНТУ відбувся воркшоп з дослідницької добросовісності. ЦНТУ : офіц. вебсайт. 20 лют. 2026 р. URL: <https://kntu.kr.ua/news/4877> (дата звернення: 23.02.2026).

Дар'я КІБЛИК

доцент кафедри
адміністративно-правових дисциплін
факультету підготовки фахівців для
підрозділів превентивної діяльності
НПУ Донецького державного
університету внутрішніх справ
(м. Кропивницький, Україна),
доктор філософії в галузі права, доцент

**ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ЯК ОСНОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Корупція становить серйозну загрозу демократичному розвитку, економічній стабільності та загальному добробуту населення. Вона проявляється у зловживанні службовим становищем особами, уповноваженими на виконання функцій держави, з метою отримання матеріальної або нематеріальної вигоди. Цей феномен залишається однією з ключових перешкод на шляху інтеграції України до Європейського Союзу, адже основним принципом функціонування європейських країн є верховенство права, якого вимагають і від країн-кандидатів.

Проведений аналіз наукової літератури засвідчує активний інтерес дослідників до проблематики корупції. Зокрема, питання антикорупційної політики в країнах ЄС, імплементації міжнародних стандартів, а також оцінка ефективності національних реформ детально розглянуті у роботах вітчизняних і зарубіжних науковців.

Метою подальших досліджень в контексті антикорупційних змін є аналіз основних принципів та механізмів боротьби з корупцією в Україні, з урахуванням проведених реформ та оцінка їх результативності.

Досвід європейських країн демонструє, що повністю викоринити корупцію неможливо. Навіть у розвинених країнах вона зберігається на певному рівні. Наприклад, у Німеччині, незважаючи на високі антикорупційні показники, боротьба з цим явищем здійснюється через законодавчі ініціативи, створення профільних органів, посилення відповідальності та внутрішній аудит у критичних сферах. В Україні аналогічні заходи запроваджено через ухвалення Закону «Про запобігання корупції» та створення НАБУ [1, с. 289–292].

Польща активно залучає до антикорупційної боротьби громадськість і неурядові організації, акцентуючи увагу на просвітницькій роботі серед молоді. У Нідерландах діє суворая система обмежень та заборон, пов'язана з доведеними фактами корупції, а також ефективна система матеріального та морального заохочення [1, с. 289–292].

Антикорупційна реформа в Україні реалізується за допомогою комплексного підходу. До ключових елементів належать удосконалення кадрової політики, підвищення заробітної плати держслужбовцям, цифровізація адміністративних послуг, посилення відповідальності та розвиток інституту викривачів корупції. Відповідні напрями окреслено в Антикорупційній стратегії на 2021–2025 роки [2, с. 236–238].

Значну роль у протидії корупції відіграє цифровізація: застосунок «Дія», е-декларування, системи «Prozorro» та «eHealth», що забезпечують прозорість управлінських процесів і зменшують прямий контакт між громадянами та посадовцями.

У 2023 році НАБУ та САП продемонстрували рекордні результати, що